

BABUCS ZOLTÁN

HORTHY MIKLÓS BEVONULÁSA BUDAPESTRE, ÉS ANNAK KÖZVETLEN ELŐZMÉNYEI

1. Bevezetés

Történelmünk egyik mélypontja 1919 augusztusában következett be, amikor a Magyarországi Tanácsköztársaság kártyavárszerű összeomlása után „vérszemet” kapott román királyi hadsereg a bolsevizmus elleni harc jelszavának hangoztatásával nemcsak a Duna–Tisza közét, hanem Budapestet és a Dunán túl északkeleti részét is megszállta. A Nagy Háború és a forradalmi téboly által morálisan, valamint gazdaságilag tönkretett és kirabolt országgal az antant mielőbb békét akart kötni, ezért a Magyar Nemzeti Hadsereg fővezérért, Horthy Miklós altengernagyot támogatta a konszolidálásban és a rendcsinálásban.¹

Ezen rendcsinálás egyik fontos eseménye volt Horthy Miklós bevonulása Budapestre. Tanulmányunkban ezen eseménysort és annak szegedi és siófoki előzményeit tekintjük át.

2. Előzmények 1: Szeged

Kun Béla és elvtársainak bukása után három hatalmi és politikai tényező akarta átvenni az ország vezetését: Budapesten a rövid életű Peidl Gyula-féle kabinet és József királyi herceg kormányzósága után a Friedrich István vezette kormány, a román királyi hadsereg, amely az ország területének döntő részére rátette kezét és megkezdte a módszeres kifosztást, Szegeden pedig a Pattantyús-Ábrahám Dezső-féle ellenforradalmi kormány. A versengésből azonban a szegedi ellenkormány által felállított Magyar Nemzeti Hadsereg fővezére,

1 A kérdéskörrel alaplőmőnek tekintjük Pilch Jenő (é. n.): Horthy Miklós. A tízéves kormányzói évfordulóra. Nemzeti Örökség Kiadó. Budapest. 83–203. old; Gulyás László (2012): A Horthy-korszak külpolitikája 1. Az első évek 1919–1924. Attraktor Kiadó. Máriabesnyő. 9–16. old; Ravasz István (é. n.): Magyarország és a Magyar Királyi Honvédség a XX. századi világháborúban 1914–1945. Püedlo Kiadó, H. n. 34–36. old; Ravasz István – Szijj Jolán szerk. (2000): Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs. Petit Real Kiadó. Budapest.

Horthy Miklós altengernagy – a Monarchia hadiflottájának utolsó parancsnoka – került ki győztesen, aki függetlenítette magát az Ábrahám-kormánytól, és augusztus 16-án a „homo regius”, József királyi herceg és Friedrich előtt letette az esküt, mint az összes nemzeti fegyveres erő és testület főparancsnoka. Így válhatott a Nemzeti Hadsereg a hatalom egyedüli letéteményesévé, elnyerve az antant támogatását is.

A magyar Vörös Hadsereg felvidéki hadjáratának idején Szegeden, második ellenkormányának megalakításakor gróf nagykárolyi Károlyi Gyula felkérte hadügyminiszternek nagybányai Horthy Miklós altengernagyot, aki kalandos úton jutott el Kenderesről Szegedre, ahol szavaival élve *„a magyar Géniusz bontja ki szárnyait egy második honfoglaláshoz”*²

Szűkebb törzsének egyik tagja, Kozma Miklós huszár százados naplója szerint Gömbös Gyula vezérkari százados – aki maga javasolta, hogy Horthyt nevezék ki hadügyérnek – jelentette ki, hogy *„Horthy hadügyminisztersége nemcsak azért szerencse, mert a legarravalóbb ember jutott erre a helyre, hanem azért is, mert tengerész és admirális. (...) mi lenne itt, ha véletlenül tábornok lenne! Már jelentkezett volna egy csomó tábornok, aki a sematizmust előszedve, kikeresné a rangviszonyt és (...) kijelentené, hogy »ich übernehme das Kommando!« [átveszem a parancsnokságot!]”*³

Szegeden már májusban megkezdődött egy nemzeti haderő, a Magyar Nemzeti Gárda szervezése a helyi tiszték vezetése alatt, de a Nemzeti Hadsereg megszületése Horthy nevéhez fűződik. Az új hadsereg alapját az 1918. október 31. előtti szegedi II. honvédkerületi parancsnokság és annak csapatai, a báró Fejérváry Géza gyalogsági tábornok nevét viselő, papagájzöld hajtókát és sárga gombokat viselő szegedi 46. közös és a szegedi 5. honvéd gyalogezred állománya jelentette.⁴

Május 5-én Szombathelyi Béla gyalogos alezredes, szegedi körletparancsnok aznapi parancsával vette kezdetét a nemzeti haderő felállításának folyamata. E szerint *„minden vörös jelvény viselése tilos, a sapkarózsán a nemzetiszín viselése kötelező, a régi rendfokozati jelzések újra felvarrandók. Elrendeli a kötelező tisztelgést és a kitüntetések viselését, életbe lépteti a szabályzatokat, eltiltja az »elvtárs« megszólítást, megszünteti a bizalmi rendszert, helyreállítja a parancsnok fegyelmi*

2 Kozma Miklós (2019): Az összeomlás 1918–19. Kárpátia Stúdió. Köröstárkány–Kápolnásnyék. 283. old.

3 Kozma (2019) 260. old.

4 Szakály Sándor (2010): A Nemzeti Hadsereg 1919–1922. Rubicon, 2010/5–6. szám. 92. old. Tóth Marcell (2019): A forradalom és az ellenforradalom városa. Szeged, 2019/5. szám. 33–34. old.

*fenyítőhatalmát, eltilt minden politizálást, agitációt, elrendeli az ünnepélyes nemzeti eskü letételét, helyreállítja a fegyverhasználati jogot és a tisztek számára a régi becsületügyi eljárását.”*⁵

Két nappal később a szegedi vöröskatonákat lefegyverezték és elfoglalták a Mars téri kaszárnyát. Az akció vezetésével Diendorfer Miksa alezredes Pottyondy Károly őrnagyot bízta meg. Miközben Pottyondy tisztjei felsorakoztatták a legénységet a laktanyaudvaron, a Katonai Mária Terézia Rend lovagkeresztjével kitüntetett fiatal gyalogos százados, báró Heim Géza vezette 72 fős (ebből 16 személy zsidó vallású) tartalékos tiszti század lefegyverezte az őrséget és megszállta az őrzőpostákat. A kommunistákat a Csillag börtönbe vitték, a többi katona felesküdt a nemzeti zászlóra.⁶

A hadseregszervezés akkor gyorsult fel, amikor június 6-án Horthy hadügyminiszter letette hivatali esküjét, és munkához látott. Három nappal később, június 9-én adta ki a Nemzeti Hadsereg szervezésére vonatkozó irányelveit tartalmazó 40/1919.1 számú rendeletét, amelyből érdemes idéznünk a legfontosabb pontokat: *„A vörös terror leküzdésére, valamint a törvényes rend és biztonság helyreállítása céljából »Magyar Nemzeti Hadsereg« felállítását rendelem el. (...) 1. A magyar nemzeti hadsereg a magyar nemzetet szolgálja s, mint ilyen a nemzeti kormánynak honvédelmi és rendfenntartó eszköze. 2. A magyar nemzeti hadsereg pártérdekeket nem szolgálhat. 3. A magyar nemzeti hadseregben tényleges szolgálatot teljesítő egyének a politikai pártéletben részt nem vehetnek. 4. A magyar nemzeti hadsereg az általános hadkötelezettség alapján nyer kiegészítést. 5. A magyar nemzeti hadseregben teljesített szolgálat különös anyagi viszonyok biztosítása nélkül erkölcsi és hazafias kötelesség. 6. A magyar nemzeti hadseregben a tisztek és alisztek viselik rangjelzésüket és kitüntetésüket.”*⁷ *7. A magyar nemzeti hadseregben a fegyelem és a szolgálati rend a honvédség szabályai szerint biztosítandók. Az 1918. október hó 31. óta szétzüllesztett katonai szervezet a legnagyobb szigorral mielőbb helyreállítandó (...) 8. A magyar nemzeti hadsereg jelvényei a tábori öltözeten*

5 Kozma (2019) 264–265. old.

6 Jankovich Arisztid (2019): A Nemzeti Hadsereg (1919). Jegyzetelte és a kísérő tanulmányt írta: György Sándor. Szülőföld Kiadó–Trianon Múzeum. H. n. 32–40., 204–205. old.; Kozma (2019) 267. old.; Shvoy Kálmán (1983): Shvoy Kálmán naplója es emlékirata 1918–1945. Sajtó alá rendezte, a bevezető szöveget írta, magyarázó jegyzetekkel ellátta Perneki Mihály. Kossuth Könyvkiadó. Budapest. 44–47. old. Tóth Marcell (2020): A katonatiszt és a rendőrkapitány – Két testvér az ellenforradalmi Szegeden. Köztes-Európa, 2020/1. szám. 98. old.

7 Ennek hangsúlyozására azért is szükség volt, mert a tanácskommün eltörölte a korábbi rangjelzéseket és nem engedte a kitüntetések viselését.

nemzetiszínű kokárda a sapkán, és egy négyszögletű nemzetiszínű szalag a bal zubbonyzseb belső szélének közepén, a zubbonyzseb középső vonaláig, köpenyen a bal gombsor 2. és 3. gombjának vonalától a test középvonala fölé 5 cm hosszúságban. 9. A magyar nemzeti hadsereg alakulásai önálló zászlóaljakra, huszárszázadokra és ütegekbe foglaltatnak össze és az alakulólhely utáni elnevezést viselik (...) 10. A magyar nemzeti hadsereg egyelőre alakul: a megbízható hivatásos tisztekből és altisztekből, amennyiben ezek nem lépték át az 50. életévet és 1918. október 31-én katonai szolgálatot teljesítettek, valamint a csapattestek állományában legalább 12 havi arcvonalszolgálatot teljesítettek, vagy pedig vezérkari szolgálatot vezettek, továbbá azok, akik megsebesültek, de nem rokkantak (...) Ezen hivatásos tisztek és altisztek által alkotott köröket elsősorban önként jelentkező tisztek által és a legénységéből kell kiegészíteni, akik az ellátáson kívül más különös anyagi előnyben nem részesülnek. Csak akkor, ha az önként jelentkezők száma nem lesz elégséges a tervbe vett kötelékek felállításához, következik idősebb évfolyamok behívása.”⁸

A toborzáshoz először a franciák jóindulatát kellett megnyerni. Előbb egy 1300 fős kontingens felállítása történt meg, ami augusztus elejére 3500 katonára emelkedett. Horthy Pattantyús-Ábrahám új ellenkormányából kimaradt, július 12-én kapta meg a Nemzeti Hadsereg fővezérségét. Felállította a főparancsnokságot – amely augusztus 9-én Fővezérséggé alakult át –, a kormány engedélyével függetlenítette magát, mint ahogy 1918 végéig független volt a császári és királyi Armeoberkommando (Hadseregfőparancsnokság) is. Kiáltványt bocsátott ki, amely szerint: „A nemzeti kormány bizalma folytán a mai napon átvettem az összes magyar nemzeti haderők fővezérletét. Szívem mélyéből forrón üdvözlöm a fajunk színe-javából alakult katonaságot. Bajtársak! Nehéz időben, a sors csapásaitól sújtva, keserű hontalanságban vettük ismét kezünkbe a nemzeti színű zászlót, hogy diadalra vigyük a hazánkat megsemmisítéssel fenyegető bolsevisták ellen. Küzdelmünk nehéz lesz, de bízom a magyarok Istenében, hogy nem fogja elhagyni igaz ügyünket. Bízom a ti acélos akaratotokban, a ti önfeláldozó hazafiságotokban, a ti kipróbált bátorságotokban és ügyességetekben. A ti összetartó, vállvetett igyekezetetek fogja meghozni a hazának a szabadulást és megváltást. Ne feledjétek, hogy egy ezeréves nemzet utolsó hatalmas reménysége, imája, sóhaja ti vagytok. De lesújtó kardja is, ha kell. Midőn Isten áldását kérem a nagy vállalkozásunkra, meghatottan és reménnyel indulok veletek a közös munkára.”⁹

Horthy ezen időszakról így vallott: „Egyedüli célom az volt, hogy ennek a magyar seregnek a segítségével megszabadítsam Magyarországot a kommunista rémuralomtól, mert ennek kegyetlenkedései és gonosztettei állandóan fokozódtak.

8 Jankovich (2019) 53–54. old.

9 Kozma (2019) 333–334. old.

Nagy jelentőségű volt, hogy ezt az annyira szükséges tisztogatást ne a külföldi hatalmak, hanem mi magunk hajtsuk végre. Ez azonban sehogyan sem egyezett a franciák, még kevésbé a csehek terveivel. Már bevetésre alkalmas csapattal rendelkeztem Szegeden, de ezt nem engedték Budapestre vezetni, mikor a román hadsereg nyomása és a szövetségesek párizsi legfelsőbb tanácsának ultimátuma Kun Béla kormányát lemondásra kényszerítette.”¹⁰

Augusztus elején Paul de Lobit tábornok, a magyarországi francia csapatok parancsnoka engedélyezte a Nemzeti Hadsereg átvonulását a Dunántúlra, így Horthy ott akarta megállítani a románok további előrenyomulását. Megérkezett Szombathelyre Lehár Antal ezredes kontingense Ausztriából,¹¹ a hadsereg tovább erősödött (például a Székely dandárral¹²), visszaállították a régi honvéd katonai közigazgatást, megkezdődött a magyar Vörös Hadseregben szolgált tisztek és tiszthelyettesek igazoló eljárása, a legénységi állományt előbb toborzás, később sorozás útján kívánták gyarapítani.

3. Előzmények 2: Siófok

A Fővezérség Siófokra települt át, a szegedi ellenkormány beszüntette működését, így a Friedrich-kormány működött tovább. József „apánk” kérésélettű kormányzósága idején, augusztus közepén kinevezte Horthyt az összes magyar csapatok főparancsnokává, aki rögvest kiáltványt bocsátott ki, amelyben üdvözölte „mindazokat a mélyen hazafias tiszteket és csapatokat, akik a nemzeti zászló köré gyűltek. Abban a büszke tudatban és azzal a reménnyel veszem át a vezetést, hogy mindenki a lehető legjobb képessége szerint, a nagy közös feladatunk érdekében mellettem fog állni.”¹³

A Nemzeti Hadseregbe önként jelentkezők túlnyomó többsége a megszállt területekről érkezett, főként tisztek és altisztek, belőlük hozták létre a tiszti

¹⁰ Horthy Miklós (1990): Emlékirataim. Európa Kiadó. Budapest. 125–126. old.

¹¹ Lehár Ferenc zeneszerző öccse, Lehár Antal ezredes a Nagy Háború végén Ausztriában rekedt tisztekből, altisztekből és alakulattörödékekből szervezte meg az általa vezetett, 1100, majd 2600 főt számláló Lehár-kontingenst. Jankovich (2019) 213. old.; Kozma (2019) 343., 405. old.

¹² Gottfried Barna – Nagy Szabolcs (2018): A Székely Hadosztály története. Gutenberg Kiadó. Csíkszereda. 178–182. old.; Koréh Endre (2000): „Erdélyért” – A székely hadosztály és dandár története 1918–1919. Magyar Ház. Budapest. 405–455. old.

¹³ Schmidt-Pauli, Edgar von (2019): Horthy Miklós. Tengernagy, népi hős és kormányzó. Máthé Erika magánkiadása. Budapest. 137. old.

századokat (parancsnokaik: Prónay Pál huszárszázados, Ostenburg-Moravek Gyula gyalogos százados, Madary Antal gyalogos őrnagy stb.), felállítottak egy hadosztálytörzset és több csapattest keretét, hogy azok sorait toborzás vagy sorozás útján töltsék fel. Az új hadsereg egyre gyarapodott, létszáma októberre elérte a harmincezer főt, egyenruházati, fegyverzeti és felszerelési téren titkos vásárlások történtek, így például a lövegeket Ausztriából Trunkhahn Lipót, a Magyar Textilművek vezérigazgatója szerezte be. A pénzügyi háttérrel a tehetősebb rétegek – például a zsidó nagytőkések – adományai, valamint a bankszámlák zárolása révén sikerült biztosítani.¹⁴

Itt említjük meg, hogy a Lenin-fiúk tevékenysége váltotta ki az ún. „fehérterror”, amelyet aztán Bécsbe emigrált kommunisták nagyítottak fel és kürtölték világgá, hogy felmentsék a „vörös gróf”, Károlyi Mihály ország- és nemzetvesztő politikáját, a tanácskommün időszakát és minimalizálják a vörösterrore rémtetteit. Amíg a vörösterrore az államgépezet részeként működött, addig a „fehérterror” tisztai különítmények és szélsőséges szervezetek tevékenységeként definiálható.¹⁵ A „fehérterror” pogromjait Nathan Horowitz amerikai ezredes vizsgálta ki és megállapította, hogy annak a hadsereg nem volt részese (Tegyük hozzá, hogy a különítmények tisztai állományának egy része izraelita vallású volt).

Az antant képtelen volt megállítani a románokat, így Horthy Gheorge Mărdărescu hadosztálytábornokkal kötött egyezményt, amely szerint a román hadsereg megáll a Győr–Adony közötti vonalon, de ennek betartására végül fegyvert kellett használni: augusztus 29-én Horthy katonái Győrig szorították vissza a románokat.

A megszállóknak eszük ágában sem volt betartani a megállapodást, olyan kormányt akartak, amely a magyar–román egyesülést pártolja. Erre még a szociáldemokrata Peyer Gyula is rájátszott, aki félve a felelősségrevonástól, arra kérte a románokat, hogy Budapestet ne adják át. A békekonferencia nyomására szeptember 23-án a román Nagyvezérkar végül beszüntette a hadjáratot és október 4-én a románok megkezdték a Dunántúl kiürítését. Székesfehérvár

14 Erdeős László (2007): *A magyar honvédelem egy negyedszázada 1919–1944*. I–II. Attraktor Kiadó. Máriabesnyő–Gödöllő. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta: Babucs Zoltán. I. 132. old.; Jankovich (2019) 100. old.; Zetényi Csukás Ferenc (2018): *A Nemzeti Hadsereg. Vitéz nagybányai Horthy Miklós 150. születésnapjára*. HK Hermanos Kiadó. Szeged. 83. old.

15 Babucs Zoltán (2020): Rendcsinálás „acélseprűvel” – az úgynevezett fehérterror. *Veszprémi Szemle*, 2020/1. szám. 3–7. old.; Jankovich (2019) 100–101. old.; Ravasz (é. n.) 36–38. old.; Szakály (2010) 101. old.

október 12-én lett ismét magyarrá. Horthy székesfehérvári bevonulási ceremóniája szolgált a budapesti bevonulás mintájául.

4. A budapesti bevonulás

Ősszel a békekonferencia Legfelsőbb Tanácsa megbízásából Sir George Russel Clerk folytatott tárgyalásokat Budapesten. Horthy kijelentette, nem lesz katonai diktatúra és aláveti magát az újonnan alakuló koncentrációs kormánynak, ekkor a párizsi békekonferencia engedélyezte a Nemzeti Hadsereg bevonulását, annál is inkább, mert a fővezér csapatai jelentették az egyedüli biztosítékot arra vonatkozóan, hogy az országban, ha „acélseprűvel” is, de rendet lehet teremteni.

A Lehár-kontingens november 14-én érkezett meg Budára. A románok ekkor ürítették ki a fővárost, ahol statárium lépett életbe. A Nemzeti Hadsereg alakulatai megszállták a stratégiai fontosságú pontokat, miközben a rendőrség kommunistagyanús egyéneket tartóztatott le, ugyanis baloldali mozgolódástól lehetett tartani. Budapest utcáin mindenütt Manno Miltiades Horthy! plakátját és Horthy kiáltványát lehetett látni.

A fővezér bizalmas parancsot is kiadott: *„Az ország érdeke megkívánja (...), hogy a hadsereg (...) a legkiválóbb benyomást gyakorolja. Ez csak úgy lehetséges, ha a hadsereg – mint a törvényes rend megtestesítője – tartózkodik minden cselekedettől, mely nem az ő megszabott hatáskörébe tartozik.”*¹⁶

A kelenföldi pályaudvarra november 16-án reggel érkezett meg Horthy. *„Borús őszi nap volt ez, és hideg záporosó söpört végig Budapest utcáin. (...) Szorosan egymás mellett állt a járdákon Budapest lakossága, és mindenhol, ahol Horthy megjelent, véget nem érő ujjongással fogadták (...)”*¹⁷ – írta a későbbi kormányzó életrajzírója, Edgar von Schmidt-Pauli.

Az almásderesén ülő Horthyt a Prónay-különítmény tisztjei kísérték, mögötte a vezérkarfőnök, bádoki Soós Károly vezérőrnagy és a Fővezérség lovagolt, utánuk a szegedi 1. gyalogezred masírozott Diendorfer Miksa alezredes parancsnoksága alatt. A Gellért téren levett főveggel a díszmagyarba öltözött Bódy Tivadar polgármester köszöntötte Horthyt, aki lóhátról válaszolva tetemre hívta a bűnös Budapestet, amely *„megtagadta ezeréves múltját, (...) sárba tiporta koronáját, nemzeti színeit, és vörös rongyokba öltözött”*¹⁸

16 Szakály (2010) 101. old.

17 Schmidt-Pauli (2019) 144–145. old.

18 Schmidt-Pauli (2019) 146. old.

Ezután a hadsereg és a civil tömeg a Ferenc József hídon át vonult tovább Pestre. A Kálvin téren cigányzenészek a Himnuszt játszották, a bazilikánál pedig a királypártiak üdvözölték Horthyt.

Az Országházhoz érkezőket a lépcsőkön álló Friedrich-kormány, az antant képviselői, továbbá gróf Apponyi Albert és gróf Teleki Pál várta. A miniszterelnök köszöntötte Horthyt, aki így válaszolt: *„Hosszú, nehéz, rögös úton jutottunk ide, e térre, ahol éppen egy évvel ezelőtt bízták az ország sorsát egy olyan emberre, aki hazánkat a sír szélére juttatta. Hogy mik voltak indító okai, nem kutatom. De hogy nem ismer a világtörténelem egy második alakot, aki hazájára annyi fájdalmas megaláztatást, oly abszolút anyagi romlást, annyi keserűséget és oly szegényt hozott volna, ahhoz kétség nem fér. A forradalom nemcsak szabadságot, jogot és kenyeret nem adott a népnek, hanem a mindennél jobban áhított békét sem hozta meg. Egy előnye volt csupán, hogy megismertük a destruktív erők működésének egész alakját és láttuk, hogy tud egy életerős, virágzó országot a demagógia szétzülleszteni és pocsolóába tiporni. Ezt a leckét megtanultuk, a poharat kimerítettük fenéig. A hosszan tartó szétzüllesztési processzustól a felépítés is hosszantartó lesz. Ha tartamát meg akarjuk rövidíteni, akkor ki kell irtanunk minden mérget a nemzet testéből és össze kell fogni minden magyar hazafinak egy szent cél érdekében, amelynek két pillére: a nemzeti eszme és a keresztény morál. Mindenekelőtt meg kell szűnni a széthúzásnak, hogy az ezer jelszóval agyonagitált lakosság nyugvópontra juthasson. A nemzeti hadsereg, mint egy test egy lélek áll szilárdan, önzetlenül a haza szolgálatában és győzelemre fogja segíteni a keresztény világnézetet a tisztességnek, a becsületnek és az igazságnak uralmát. Fegyvereinek oltalma alatt a nemzet minden rétege megkezdheti megint az oly szükséges termelő munkát, mellyel egy szebb, boldogabb, viruló Magyarországot akarunk felépíteni. Mikor most az oltár előtt kérjük a magyarok Istenét, hogy ezen nehéz munkánkban segítségünkre legyen, csak egy szent gondolat egyesít: Éljen a haza!”*¹⁹

A tábori misét Csernoch János esztergomi hercegprímás pontifikálta, azután a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége nevében Tormay Cécile íróadó-mányozott zászlót a Nemzeti Hadseregnek, amelyet a hercegprímás a hadsereg többi hadijelvényével együtt megáldott, és a felekezetek püspökei is beszédet mondtak. A fővezér a következő szavakat intézte a hölgyekhez: *„Fogadják a magyar nemzeti hadseregnek felajánlott szép zászlóért katonáim nevében mély hódolattal és hálával teljes köszönetemet. Mikor a hölgyek itt megjelentek és átnyújtották nemes ajándékukat, lelkemben szomorúan szép napok emlékei elevenedtek fel. Az emlékezés levisz a Tisza partjára, Szegedre, ahol négy hónappal ezelőtt félé*

19 A Nemzeti Hadsereg bevonulása Budapestre. Délmagyarország, 1919. november 18. 1. old.

bizalommal és aggódó reménységgel ugyancsak a magyar hölgyek az első zászlót átadták a nemzeti hadseregnek. Csak pár száz katonáim volt még akkor, de megaluvást nem ismerő, büszke és elszánt magyar valamennyi és én lelkesülve, nem féltő, aggódó, de dacos bizalommal eltelve fogadtam meg velük együtt a zászlóval kezemben, hogy »ezzel vagy ezen!« Vagy ezzel szerezzük vissza hazánkat, vagy ez lesz a szemfedőnk és »ezzel« jöttünk be magasra emelve Budapestre, az ország fővárosába. Azóta a zászló alatt az egykori pár száz lelkes katona sok ezerre nőtt meg. Azonban még nem vagyunk a célnál. Pestről még tovább is kell mennünk. Magasra tartjuk a zászlót a régi dacos bizalommal, a régi jelszóval: »Ezzel vagy ezen!«”²⁰

A magyar ifjúság nevében a miniszterelnök lánya köszöntötte a fővezért, végül az ünnepséget a téren felsorakozott csapatok díszmenete zárta.

5. Zárszó

Új korszak kezdete volt ez, amelyről Schmidt-Pauli az alábbiakat fogalmazta meg: „A történelmi hazugságok között az egyik legismertebb, ami nagyon mélyen befészkelte magát a felszínes történelmi irodalomba, amikor a Horthy-rendszer kifejezést a fehérterrorral azonosítják. A Horthy-rendszer címkét egy igazságosabb történelemtudós csakis azzal értelmezné, amit Horthy [al]tengernagy kormányzósága alatt elértek, vagyis az ország megtisztítását a tőle teljesen idegen bolsevik elemektől; a közrend helyreállítását; egy olyan rendszer kiépítését, amely a fegyelem, rend, nevelés és erkölcs által a törvények betartását szavatolja; röviden összefoglalva: Magyarország újjáépítését.”²¹

20 A Nemzeti Hadsereg bevonulása Budapestre. Délmagyarország, 1919. november 18. 2. old.

21 Schmidt-Pauli (2019) 144. old.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Korabeli sajtó

A Nemzeti Hadsereg bevonulása Budapestre. Délmagyarország, 1919. november 18. 1–2. old.

Emlékiratok

Erdeős László (2007): A magyar honvédelem egy negyedszázada 1919–1944. I–II. Attraktor Kiadó. Máriabesnyő–Gödöllő. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta: Babucs Zoltán.

Horthy Miklós (1990): Emlékirataim. Európa Kiadó. Budapest.

Jankovich Arisztid (2019): A Nemzeti Hadsereg (1919). Jegyzetelte és a kísérő tanulmányt írta: György Sándor. Szülőföld Kiadó–Trianon Múzeum. H. n.

Koréh Endre (2000): „Erdélyért” – A székely hadosztály és dandár története 1918–1919. Magyar Ház. Budapest.

Kozma Miklós (2019): Az összeomlás 1918–19. Kárpátia Stúdió. Köröstárkány–Kápolnásnyék.

Shvoy Kálmán (1983): Shvoy Kálmán naplója es emlékirata 1918–1945. Sajtó alá rendezte, a bevezető szöveget írta, magyarázó jegyzetekkel ellátta Perneki Mihály. Kossuth Könyvkiadó. Budapest.

Kézikönyvek

Ravasz István – Szijj Jolán szerk. (2000): Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs. Petit Real Kiadó. Budapest.

Feldolgozások

Babucs Zoltán (2020): Rendcsinálás „acélseprűvel” – az úgynevezett fehérterror. Veszprémi Szemle, 2020/1. szám. 3–7. old.

Gottfried Barna – Nagy Szabolcs (2018): A Székely Hadosztály története. Gutenberg Kiadó. Csíkszereda.

Gulyás László (2012): A Horthy-korszak külpolitikája 1. Az első évek 1919–1924. Attraktor Kiadó. Máriabesnyő. 9–16. old.

Pilch Jenő (é. n.): Horthy Miklós. A tízéves kormányzói évfordulóra. Nemzeti Örökség Kiadó. Budapest.

Ravasz István (é. n.): Magyarország és a Magyar Királyi Honvédség a XX. századi világháborúban 1914–1945. Püedlo Kiadó. H. n.

Szakály Sándor (2010): A Nemzeti Hadsereg 1919–1922. Rubicon, 2010/5–6. szám. 90–103. old.

Schmidt-Pauli, Edgar von (2019): Horthy Miklós. Tengernagy, népi hős és kormányzó. Máthé Erika magánkiadása. Budapest.

Tóth Marcell (2019): A forradalom és az ellenforradalom városa. Szeged, 2019/5. szám. 30–37. old.

Tóth Marcell (2020): A katonatiszt és a rendőrkapitány – Két testvér az ellenforradalmi Szegeden. Köztes-Európa, 2020/1. szám. 91–108. old.

Zetényi Csukás Ferenc (2018): A Nemzeti Hadsereg. Vitéz nagybányai Horthy Miklós 150. születésnapjára. HK Hermanos Kiadó. Szeged.